

5

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

nummer 5
6 november 1981

pagina 5

Studierechten

Studenten in het Wetenschappelijk Onderwijs nemen een bevoorrechte positie in als het gaat om mondigheid. Toch zijn de rechten die hen toekomen grotendeels lege hulzen. Om daar inhoud aan te geven zijn materiële normen nodig waarop je je kunt beroepen als je je tekort gedaan voelt bij de toelating, tijdens de studie of bij een examen. Job Cohen heeft in zijn proefschrift 'Studierechten in het wetenschappelijk onderwijs' getracht de rechtspositie van de student te onderbouwen met zulke juridisch hanteerbare normen.

pagina 7

Dienstweigeraars

Dienstweigeraars zijn voor vervangende dienst grotendeels afhankelijk van instellingen die hen aan zinnig werk willen helpen. Bij de universiteit begint eigenlijk iets te dagen.

pagina 8-9

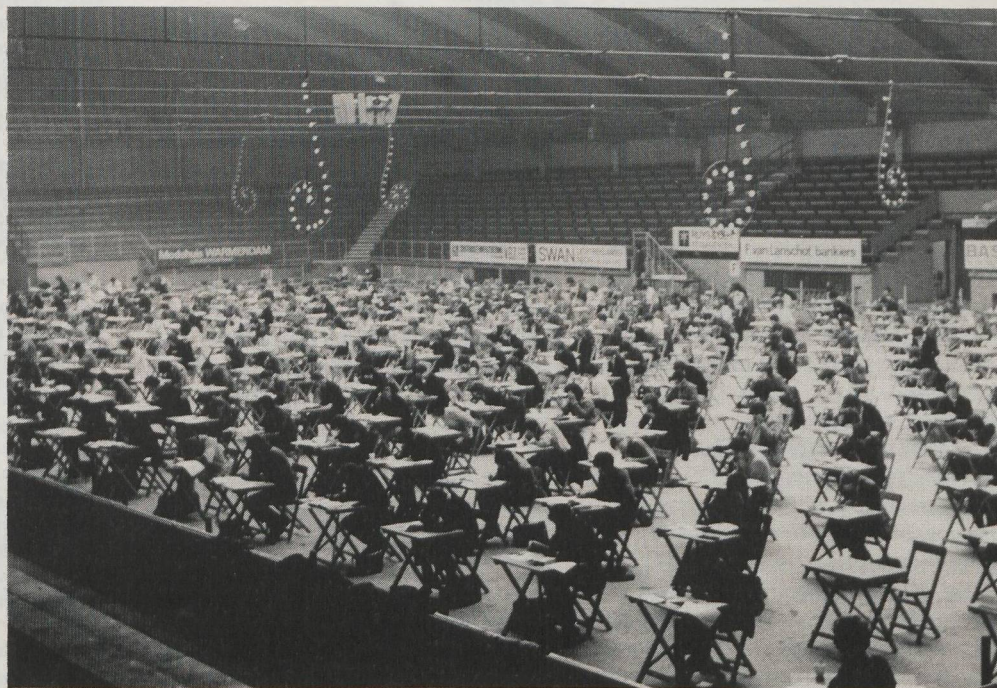
Geiten

Beter drie geiten dan één arts, vindt Laurent Serpenti als hij praat over ontwikkelingshulp. De landen in Zuid-Oost Azië die hij regelmatig bezoekt als adviseur voor ontwikkelingsprojecten van het ministerie van Buitenlandse Zaken hebben allereerst behoefte aan verbetering van de sociaal-economische omstandigheden en daarna pas aan curatieve gezondheidszorg.

pagina 12

Meerjarenafspraken

Ieder jaar opnieuw worden de afspraken die de minister en de WO-instellingen maken over de verdeling van taken en middelen voor de volgende vijf jaar bijgesteld. Voor de universitaire pers ieder jaar aanleiding om te berichten over 'touwtrekken'.

Vrouwen binnen de universiteit

Voorop Observant nr. 3 staat een artikel aangekondigd over de positie van vrouwen binnen de R.L. Ondergetekenden werden benaderd om mee te werken aan de visualisering van het probleem: vrouwen werkend met apparatuur. Bij nadere informatie werd ons uitgelegd dat er een themanummer over 'vrouwen en apparatuur' in één van de volgende edities van de Observant zou verschijnen. Dus werkten we welwillend mee. Na lezing van het artikel Emancipatieonderzoek . . . van Janneke Leunissen moeten we konstaten dat de redactie van Observant een foutief artikel heeft geplaatst bij de foto's.

De universitaire gemeenschap van de RL is nog zo klein dat de redactie zelf tijdig deze fout had moeten signaleren. Drie redactieleden werken immers zelf op het B.M.C. en kennen ons persoonlijk en weten dus dat wij niet

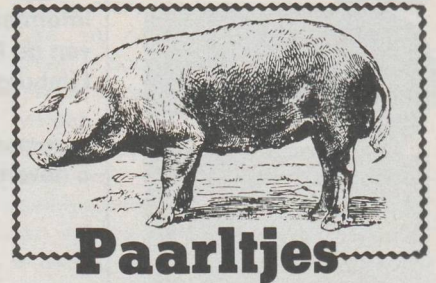
behoren tot de groep van 'twintig'. Want, zoals Janneke opmerkt, er zijn 'op de RL rond twintig vrouwen werkzaam in wetenschappelijke functies, ongeveer de helft van hen werkt in de beta-sfeer'. Dit zijn kennelijk de enige RL-vrouwen die iets met emancipatie te doen zouden hebben (en niet voor de camera wilden?).

De rest van de vrouwelijke werknemers vervullen hun taak ogenschijnlijk binnen het nog steeds bestaande rollenpatroon, of is daar geen onderzoek naar gedaan in het kader van bovengenoemd artikel?

Vol spanning wachten we op de Observant met het artikel: Vrouwen en apparatuur: van koffiezetapparaat tot ultracentrifuge.

**Wineke Vlek
Trudy Jeunhomme
José v.d. Gaar**

Naschrift redactie: de 'fout' ligt niet bij de auteur van het artikel, maar bij de eindredakteur.

(Paartjes zijn gratis annonces voor personeel en studenten van de Rijksuniversiteit Limburg).

Te koop aangeboden: 30 jaar oude dressoir, bijpassende uittrektafel met ingelegd blad, bankstel, salontafel, hutkoffer, 2 grote zinken waskuipen, partij weckglazen, 4 verchromde kookpannen (merk Asta, diameter 14-16-18-24 cm), defecte TV. Tel. 043-613907

Wie heeft er interesse in pluimen van pampagras (Cortaderia)? Lengte ± 1.50 m. Over een week gaan ze in de open haard. Kees Ruissen tst. 479

Alle ouderejaars die nog niet in een mentor-groepje zitten, hebben hiervoor alsnog de gelegenheid. Aanmelden bij Klaas-Jan Kamminga, tel. 04457-1887

Onze redactie kan nog steeds versterking gebruiken, liefst met een redaktielid vanuit de centrale diensten. Belangstellenden kunnen terecht bij het redactiebureau, kamer 304 van het hoofdgebouw.

observant

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur
Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Kees Schröer (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:
Ton Hameleers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Evelyne de Leeuw, Jan Meijers, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Ger van der Vusse, Edith Goppel.

Adviseur: Joep Offermans.
Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Denise Claessens.
Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.
Druk: Leiter-Nypels BV, Maastricht

De volgende Observant verschijnt 20 november.

2

Aktiegroep wil deeltijdarbeid bevorderen

Eén van de grootste problemen in Nederland momenteel is de stijgende werkloosheid. Bijna dagelijks lees je in de kranten dat er bedrijven sluiten waardoor er weer vele mensen zonder werk komen te zitten enz. Pogingen om dit op te vangen bestaan o.a. uit het creëren van 'nieuwe' banen, en het streven naar een 35-urige werkweek. Dit alles gaat aan de artsenwereld natuurlijk niet voorbij: zij worden dagelijks gekonfronteerd met de psychosociale problematiek van de werkloosheid.

Ten eerste is het aantal beschikbare plaatsen om na de basisopleiding je verder te specialiseren al niet zo groot. Ten tweede is er de faktor tijd: wil je in de mediese wereld meedraaien dan betekent dat, dat je van 's morgens vroeg tot 's avonds laat beschikbaar moet zijn.

Als je op een rijtje zet, dat:

1 er best meer artsen zouden willen werken (meer banen nodig)
2 de artsen die nu werken gemiddeld meer uren maken dan 'gezond' is (minder uren)

3 het heel aanlokkelijk voor zowel werkende als niet werkende artsen zou zijn als de werkweek uit minder uren zou bestaan, dan vraag je je af waarom

er zo weinig in deeltijd gewerkt wordt binnen de mediese wereld.

Sinds enige tijd is er in Nederland een groep artsen en mediese studenten die zich met dit vraagstuk bezighouden. Zij onderzoeken o.a. waar deeltijdbanen geschapen kunnen worden en stellen het binnen diverse organen ter discussie. Deze groep heet LAMDOA (Landelijke Aktiegroep Mediese Deeltijden Arbeid).

Zij organiseert op 14 november in Utrecht een informatiedag waar iedereen die hierin geïnteresseerd is heen kan en een heleboel te weten kan komen over hun werkwijze, akties en resultaten.

De dag wordt gehouden in het lab. anatomie, adres: 't Hoogt Utrecht.

Het begint om 12 uur en het programma bestaat uit: een informatiemarkt, een forum, groepsdiskussies, een borrel en het optreden van een kabaretgroep.

Wil je op een ander manier iets meer te weten komen, of er iets mee doen, dan kun je contact met mij opnemen, ik ben voor Maastricht kontaktpersoon:

**Ineke Husaarts
postbus 257
Maastricht.**

Verwarring in U-raad rond gekozen CvB-lid

De poging die de Universiteitsraad op 27 oktober heeft ondernomen om een lid te kiezen in het College van Bestuur, is op pijnlijke wijze mislukt. Onduidelijkheid rond de verkiezingsprocedure was er de oorzaak van dat men na afloop van de stemming niet kon zeggen of de enige kandidaat voor deze post gekozen was of afgewezen. Zoals de zaken er nu voor staan, zal de raad op 12 november de stemming overdoen.

Van het legertje kandidaten voor de derde plaats in het College van Bestuur, waarvan de invulling is voorbehouden aan de Universiteitsraad, was na veel vijven en zessen maar één kandidaat overgebleven: drs. B. Visser van de Capaciteitsgroep Pulmonologie. De Vertrouwenskommissie was op grond van de gesprekken met hem tot een positief advies gekomen. Toen na een uitgebreide beraadslaging in de raad het moment van de stemming was aangebroken, vroeg raadsvoorzitter Richard Starmans de achttien aanwezige raadsleden de naam van Visser op het stembriefje in te vullen als men vóór hem was en om helemaal niets in te vullen als men tegen hem was. Toen de stemmen geteld waren, bleken zes briefjes de naam van de kandidaat te vermelden, op één briefje stond 'voor' en op elf stond helemaal niets. Conclusie van de voorzitter: er hebben zes mensen vóór gestemd, elf tégen en één stem is ongeldig. Daarop merkte een van de leden op dat het niet duidelijk was of de naamloze briefjes afkomstig waren van tegenstemmers of van blanco-stemmers. Moesten niet alle oningevulde briefjes als blanco stemmen worden beschouwd en de kandidaat dus gekozen worden verklaard? Een snelle raadpleging van het Reglement van Orde bracht geen uitkomst. Uiteindelijk werd besloten de dienst Algemene en Juridische Zaken uit te laten zoeken, of er een besluit gevallen was, en zo ja, wat dat besluit dan inhield. De juristen kwamen aanvankelijk tot de konklusie dat niet terzake was of de niet ingevulde briefjes moesten gelden als blanco- of als tegenstemmen, omdat de kandidaat niet voldeed aan de eis, dat personen om gekozen te worden minstens eenderde van de zittinghebbende leden achter zich moeten hebben. Maar het presidium wilde na beraad op 2 november niet zo ver gaan. Met het argument dat er geen duidelijkheid over de interpretatie van het reglement bestond, zal in de U-raadsvergadering van 12 november worden voorgesteld de benoeming van Visser opnieuw in stemming te brengen. **J.H.**

Wetenschapswinkel stuit op personeelsprobleem

Krijgt de wetenschapswinkel formatieplaatsen, of zal de RL het voorlopig zonder wetenschapswinkel moeten stellen? Dat is de vraag die momenteel menige sympathisant van het ww-idee bezighoudt.

Het college van bestuur heeft de afgelopen weken twee maal aandacht besteed aan deze vraag. De initiatiefnemers tot de nota Wetenschapswinkel (zie voor dat plan Observant jl. 1 nr. 6) vinden dat een personeelsbezetting van 2 wp-plaatsen en 0,5 nwp een absolute voorwaarde is voor een kansrijke start. Deze plaatsen zijn niet bedoeld voor het verrichten van onderzoek; dat moet in de faculteiten gebeuren. De wetenschapswinkeliers zouden zich moeten gaan bezighouden met het bij elkaar brengen — en mogelijk eerst opsporen — van klanten en onderzoekers, en het begeleiden van op gang

gebracht onderzoek. Zij krijgen dus een taak in het draaiend houden van de winkel, maar zullen zich met de inhoud van het onderzoek niet bemoeien.

De besturen van de faculteiten hebben in een eerder stadium laten weten het plan als zodanig wel te waarderen, doch niets te voelen voor aparte wetenschapswinkeliers. Een aparte formatie zou dus lijnrecht tegen hun advies ingaan.

De initiatiefnemers van de wetenschapswinkel gaan nu op voorstel van het CvB zelf het plan nogmaals aan de faculteitsbesturen voorleggen en het belang van een adequate personeelsbezetting toelichten.

De organisatorische opzet en de plaats in de RL-organisatie komen dan in een later stadium aan de orde.

J.L.-R. (dienst voorlichting)

Agora: studievereniging voor AF-studenten

Het bruist binnen de Algemene Faculteit van activiteit. Studenten dribbelen vergaderingen af en worstelen notulen door. Wat is er aan de hand?

Sinds in juni van het afgelopen jaar het plan opgevat werd om de toenmalige WAF (=Werkgroep Algemene Faculteit) te veranderen in een studievereniging, is er hard gewerkt aan de verwezenlijking van dit plan.

In eerste instantie werd een concept opgesteld met daarin de doelstellingen van de studievereniging en de middelen hoe deze te bereiken. Inmiddels zijn deze grondgedachten verwerkt in de statuten en een huishoudelijk reglement. Deze behoeven echter nog een laatste juridische blik alvorens ze ter goedkeuring aan de studenten Sociale Gezondheidskunde kunnen worden voorgelegd. Daarna zal snel tot de oprichting van de Studievereniging 'Agora' worden overgegaan.

Zoals uit het bovenstaande blijkt heeft de studievereniging ook al een naam (Agora), die door een prijsvraag uit de bus kwam rollen. Agora (met de g van

het Engelse 'garden' en de klemtoon op de eerste a) is grieks voor 'marktplein', waar op democratische wijze besluitvorming werd gepleegd. Eén van de doelstellingen is natuurlijk dat alle studenten Sociale Gezondheidskunde bij de studievereniging betrokken zouden moeten worden. De vraag was hoe met name deze nieuw gekomen studenten bekend te maken met het streven van de nog op te richten studievereniging. Tijdens de introductieweek van Koko werd op 2 september een voorlichtingspraatje gehouden.

Dit werd gevolgd door een uitnodiging aan alle studenten voor het bijwonen van een vergadering van de studievereniging i.o. Door onder andere de gigantische opkomst liep die vergadering enigszins uit de hand en in het honderd.

Een voorlichtingsavond op 1 oktober bracht meer duidelijkheid in de activiteiten van het voorgaande jaar en de lopende zaken. Verder werden de (voor wijziging vatbare) ideeën voor de toekomst gepresenteerd. Deze avond verliep aanzienlijk beter.

Inmiddels is er op 23 oktober een avond geweest over het examensysteem van de Algemene Faculteit waarin deskundigen (Thung, Philipsen, De Graaff, Boots, De Volder en Geerligts) het een en ander toelichtten met betrekking tot de examenreglementen ten aanzien van het propaedeuse- en doctoralexamen. Een publicatie over deze avond volgt nog.

De studievereniging i.o. kent inmiddels twee werkgroepen: — de werkgroep boekinkoop waarvan alle studenten Sociale Gezondheidskunde reeds een bestellijst hebben gekregen. Hiermee kan meerdere malen per jaar besteld worden; — de werkgroep onderwijs is nog heel pril en zal zich bezighouden met het kritisch volgen van onderwijs.

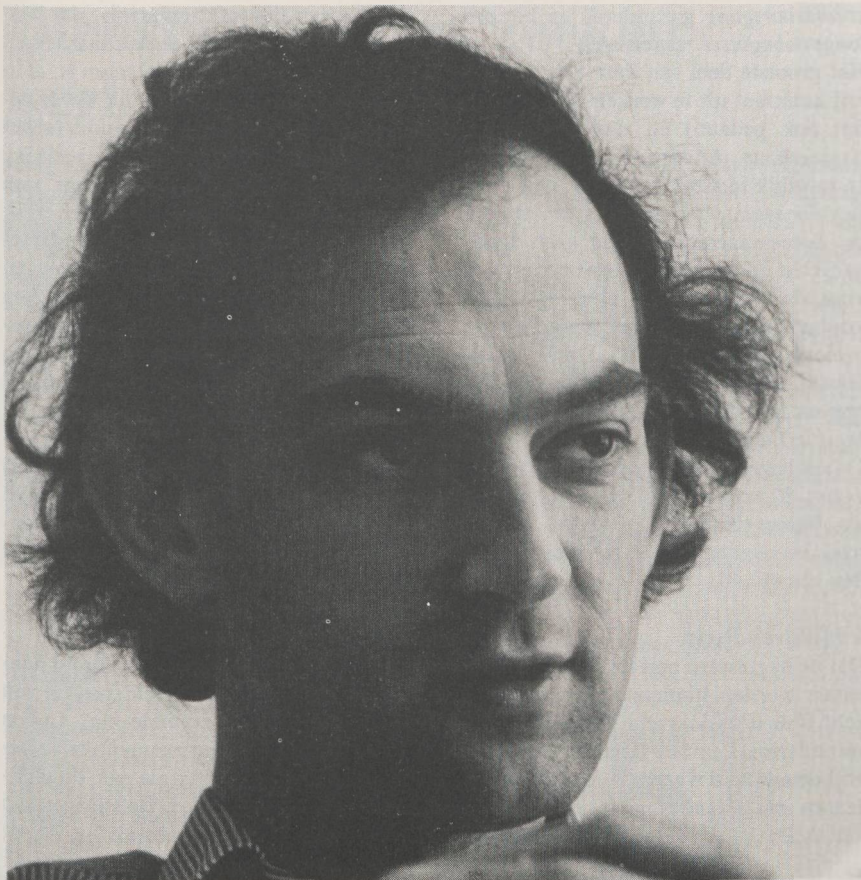
Verder zijn er mensen die zich bezighouden met publiciteit, contacten met andere organen (NSEM, Koko) etc. Voorts rapporteren de studentleden van commissies en raden hun bevindingen aan de studievereniging.

Kortom, er wordt al druk proefgelopen op ons marktpleintje.

Els de Graaff
Evelyne de Leeuw

4

Job Cohen

Rechtspositie van student in WO is achtergebleven gebied

'Hoewel in onze samenleving de controle op machtsuitoefening als belangrijk democratisch beginsel is erkend en op tal van terreinen doorgevoerd, moeten wij vaststellen dat op het terrein van het onderwijs dit beginsel nauwelijks toepassing vindt. Het is waar dat de wetgever aan de onderwijsgever niveau-eisen stelt en eveneens dat er in tal van onderwijssektoren inspecties bestaan die toezicht houden op de realisering van onderwijsdoelen, maar diegenen om wie het allemaal begonnen is, en die om deze reden de rol van controleur voortreffelijk zouden kunnen vervullen, nemen in vrijwel het gehele Nederlandse onderwijsbestel de positie van onmondigen in.'

Zo typeert de jurist Job Cohen de positie van leerlingen en studenten tegenover hun onderwijsverstrekkers in zijn proefschrift 'Studierechten in het wetenschappelijk onderwijs', waarop hij in juni dit jaar promoveerde aan de Leidse universiteit. Behalve juridische heeft Cohen ook onderwijskundige pijlen op zijn boog: vóór zijn komst naar Maastricht, waar hij is ingehuurd als kwartiermaker voor de juridische opleiding, was hij medewerker van het Bureau Onderzoek van Onderwijs in Leiden.

De WUB heeft een aanmerkelijke verbetering van de mondigheid van de student meegebracht, maar geldt alleen binnen het wetenschappelijk onderwijs. Een andere belangrijke beperking is dat zij alleen *formele* rechten heeft toegekend. Om die vorm inhoud te geven zijn *mate-*

riële normen nodig. Wat dat betreft laat de WUB het grandioos afweten. De wegen die iemand moet bewandelen om zijn recht te halen worden wel aangegeven, maar wat iemands recht precies inhoudt wordt aan zijn vindingrijkheid overgelaten. Ook de WWO'81 heeft op dat terrein weinig te bieden. Enerzijds wordt het beroepsrecht verbeterd door de invoering van beroepsgronden, maar aan de andere kant wordt de invloed, die studenten via de bestuurlijke organen kunnen uitoefenen op het beleid van de universiteit, ingeperkt. Cohen merkt overigens op, dat de invloed van studenten op onderwijs en de onderwijsprogramma's overeind blijft in de nieuwe wet. Dat het numerieke aandeel teruggebracht wordt vindt hij van weinig belang omdat studenten onder de WUB altijd al

een minderheidspositie in vertenwoordigende organen hebben bekleed.

Tweefasenstructuur

Bij lezing van Cohen's dissertatie wordt duidelijk dat de rechtspositie van de student duidelijk onder druk komt te staan door recente ontwikkelingen op het gebied van de wetgeving. Met name de invoering van de tweefasenstructuur onderwerpt de student aan beslissingen, waarvan allerm minst vaststaat of zij altijd even rationeel zullen zijn. Men denke daarbij aan de beperking van de inschrijvingsduur en aan de toelating tot de tweede fase.

Bij zijn poging om de rechtspositie van de student met materiële normen te onderbouwen beperkt Cohen zich tot drie aspecten die rechtstreeks betrekking hebben op het onderwijs: de toelating, de rechten ten aanzien van het onderwijs en de examens. Bij het opstellen van die normen heeft Cohen zich laten inspireren door onderwijskundige beginselen, rechtsbeginselen en jurisprudentie. Dat heeft tot uiteenlopende resultaten geleid: bij examens, waar de bestaande regelingen door een ruime jurisprudentie zijn verfijnd, kon hij gedetailleerde regels formuleren, terwijl hij bij het onderwijsproces moest volstaan met het uitwerken van drie algemene beginselen, omdat dat terrein nog niet door de wetgever en de rechter is betreden. De drie algemene beginselen zijn: *de student heeft recht op deelname aan het onderwijs, hij heeft recht op kwalitatief behoorlijk onderwijs, en hij heeft recht op inspanning van de docenten.*

Toelating

Het recht op deelname is vrij nauwkeurig in de wet omschreven, met name het toelatingsrecht. Beperking van de toelating is in algemene zin mogelijk door qua vooropleiding eisen te stellen voor toegang tot universitaire examens. De enige andere beperking van de toelating is de instelling van een numerus fixus voor bepaalde studierichtingen. De inbreuk is mogelijk gemaakt door de omstrede Machtigingswet, die overigens door de rechter restriktief wordt toegepast. Dat wil zeggen dat de rechter het recht op toelating zoveel mogelijk ongeschonden laat. Toch stelt het beroepsrecht tegen niet-toelating volgens Cohen niet veel voor. De beroepskommissie kan namelijk wel overtuigd zijn van het gelijk van de appellant, maar zal toch moeten besluiten het beroep af te wijzen, omdat inmiddels alle plaatsingsbewijzen zijn uitgegeven. Cohen wijst erop dat in de tweefasenstructuur dat probleem nog veel groter wordt, omdat alle tweede fase-opleidingen in feite numerus fixus-

studies zijn. De beslissingen van de fakultaire commissies over toelating zullen bijna per defenitie arbitrai zijn en het Kollege van Beroep handenvol werk bezorgen. Cohen vreest dat het Kollege rechtvaardig geachte beslissingen niet kan nemen omdat het aantal beschikbare plaatsen niet toereikend is.

Algemene beginselen van behoorlijk onderwijs

Voor de uitwerking van het recht op kwalitatief behoorlijk onderwijs en het recht op inspanning van de docenten heeft Cohen een aantal 'algemene beginselen van behoorlijk onderwijs' opgesteld naar analogie van de 'algemene beginselen van behoorlijk bestuur' die een belangrijke rol spelen in het administratief recht. Cohen maakt onderscheid tussen beginselen die betrekking hebben op de inhoud van het onderwijs, op de vorm, op de overdracht en op de omgang tussen de instelling en de student. De inhoud moet *relevant* zijn en aan eisen van *kwaliteit* voldoen; de vorm moet *doeltreffend* zijn; de overdracht moet voldoen aan het *doceervaardigheidsbeginsel* en het beginsel van de *terugkoppeling*; de omgang moet een *onbelemmerde*

studievoortgang garanderen en het *prolongatiebeginsel* respektieren.

Het grootste deel van deze beginselen is vrij concreet uit te werken (Cohen heeft dat ook gedaan) en dus gemakkelijk hanteerbaar. Andere zijn tamelijk vaag en moeilijk te konkretiseren, zoals de eis van doceervaardigheid. Als een student de doceervaardigheid van een docent aanvecht moet hij de negatieve uitwerking daarvan op zijn studieresultaten kunnen aantonen. Tamelijk nieuw is het prolongatiebeginsel, dat inhoudt dat een docent niet te snel zijn pogingen mag opeven om de student op het vereiste niveau te helpen.

Cohen beveelt aan de beroepskommissie ex art. 40 van de WUB op te laten treden als beroepsinstantie. Daartoe zouden haar bevoegdheden verder moeten worden uitgebreid.

Vrijblijvendheid

Dat de beginselen ooit tot leven gebracht zullen worden binnen de universiteiten acht Cohen onwaarschijnlijk als er geen verandering komt in de alom heersende vrijblijvendheid waarin studenten en docenten met elkaar omgaan. In navolging van A.D. De Groot is Cohen een voor-

stander van kontraktonderwijs, dat binnen de Algemene Fakulteit in Maastricht, waar Cohen nu werkzaam is, al in een bepaalde vorm in praktijk wordt gebracht. Destudent die zich verbindt tot het leveren van een behoorlijke inspanning kan erop rekenen dat de docent zich kwalitatief en kwantitatief behoorlijk voor hem inspannt en dat hij zijn studie tot een goed einde brengt. Voorstanders van dit systeem (dat zij ook wel kenmerken als 'expeditiemodel' tegenover het 'hordenloopmodel') zien als grote winst een grotere betrokkenheid van de student bij zijn studie en een terugdringing van het uitvalpercentage tot bijna nul. Een vereiste voor het succes van dit systeem is echter een strenge selectie aan het begin van de studie en dat is juist wat tegenstanders als een onoverkomelijk bezwaar zien.

Examens

In het proefschrift wordt uitgebreid aandacht besteed aan de rechtspositie van studenten bij de examinering. Cohen gaat ervan uit dat een examenuitslag beschouwd moet worden als een beschikking van de examinator. De student kan daartegen in beroep gaan als hij meent (vervolg op pagina 11)

Is onze crèche een crash?

Voorpagina nieuws: Pais opent crèche voor kinderen van ambtenaren. Ambtenaren van het ministerie van onderwijs kunnen sinds 29 oktober hun kinderen onderbrengen in de bedrijfscrèche 't Drempelke. Ook in het gebouw van CRM in Rijswijk is een crèche gekomen. *Hoewel het niet voor het eerst is dat er op onze RL iets te doen is over drempels, blijkt de crèchedrempel in ieder geval onneembaar hoog. Hoelang doen er al niet berichten en geruchten de ronde dat ook de RL een crèche krijgt. Drie jaar geleden vond er een hoorzitting van studentenbelangen plaats (nou ja, studentenbelangen, zeg maar studentenzaken) waar onder andere door studenten de wens een crèche 'op te richten' naar voren werd gebracht. Ook door anderen zijn in de loop der jaren wel initiatieven genomen om iets op dat gebied op poten te zetten, maar om een of andere onduidelijke reden blijkt de uitvoering daarvan op bestuurlijk nivo vast te lopen. Op de dienst PZ en SZ schijnt in ieder geval iemand speciaal belast te zijn met het organiseren van een crèche. In het vorige nummer van Observant stond een stukje over denkers en doeners, wat mij, speciaal in verband hiermee, erg aansprak. Ik citeer: 'een beleidsmedewerker (denker) is iemand die alleen maar praat en schrijft en daarbij weinig concreets uit zijn vingers laat komen'. Daar wordt vast degene mee bedoeld die belast is met het opstarten van een crèche. Wordt het niet eens tijd dat er serieus aan de realisatie hiervan gewerkt gaat worden? Onze universiteit groeit uit tot een 'echte' instelling met steeds groter wordende aantallen studenten en medewerkers. De behoefte aan een crèche is er al en zal in de toekomst alleen maar toenemen. Vooral*

bij de AF blijken veel studenten te zijn die naast hun studie ook nog een gezin te verzorgen hebben; bij het opstarten van nieuwe studierichtingen zoals binnen de AF melden zich immers veel eerste-jaars aan die al enige jaren een beroep hebben uitgeoefend en daardoor tot oudere categorie studenten behoren. Ook als men ernst wil maken met ontwikkelingen zoals deeltijdarbeid en part-time banen zullen voorzieningen nodig zijn zoals een crèche. De universiteit kan zich hierbij niet verschuilen achter het vaak ten onrechte gebruikte argument van aansluiten bij bestaande voorzieningen, omdat die er niet of onvoldoende zijn. Wil de universiteit recht doen aan haar naam, dan zal ze ook inderdaad universeel moeten zijn, ingericht om studiemogelijkheden en arbeidsplaatsen te bieden aan iedereen in onze samenleving, zonder daarbij drempels op te werpen voor gehuwde vrouwen, met of zonder kinderen, part-timers, buitenlanders binnen onze samenleving, etc. Begin dan maar eens met het weghalen van de crèche-drempel, voordat er teveel over gestruikeld zijn.

Rian
van Houwelingen

Dienstweigerers zoeken werk aan universiteit

In Limburg doen jaarlijks zo'n honderd jongeren een beroep op de wet gewetensbezwaren militaire dienst. Landelijk ligt dat cijfer op 400. Het merendeel daarvan wordt meestal erkend en is dientengevolge verplicht 18 maanden en 20 dagen vervangende dienst te doen. Helaas zijn in onze provincie maar 25 plaatsen beschikbaar waar deze dienstweigerers hun burgerdienst kunnen vervullen. Daaronder zitten musea, psychiatrische inrichtingen, arbeidsburo's, en het rijksarchief, maar wonderlijk genoeg niet de Rijksuniversiteit Limburg. Zeven jaar na de start van de medische fakulteit valt dan pas de beslissing dat in principe ook dienstweigerers aangenomen mogen worden. De in de regio actieve werkgroep Dienstplicht/Dienstweigeren, die op 2 oktober haar vijfjarig bestaan vierde, is best gelukkig met die principebeslissing van het College van Bestuur. Want elke plaats is er één.

Het Buro 'Gewetensbezwaren', dat onder het ministerie van Sociale Zaken ressorteert, regelt de tewerkstelling van erkende gewetensbezwaarden militaire dienst. In het algemeen kan elke instelling voor een mogelijke tewerkstelling in aanmerking komen. De instelling moet dan wel een sociaal doel nastreven en niet op winstbejag uit zijn. De belangrijkste voorwaarde is echter dat er maandelijks een bedrag overgemaakt moet worden aan het ministerie, dat varieert tussen de 1050 en 1575 gulden. (Al naargelang het academisch nivo van de functie). Veel welzijnsinstellingen, actiegroepen, verenigingen, stichtingen zouden dolblij zijn met een dienstweigerer. Helaas, hebben ze er vaak het geld niet voor. Voor een universiteit hoeft dat echter geen probleem te zijn.

Weinigzeggend gebaar

Het geld dat voor een dienstweigerer betaald moet worden, is nog niet de helft van wat een doorsnee functie op de RL kost. Met andere woorden, stel in plaats van één kracht twee dienstweigerers aan en je hebt twee mensen aan het werk voor de kosten van één. Die gedachte heeft Huub Ruyters van Personeelszaken geïnspireerd tot het indienen van een dergelijk voorstel aan het College van Bestuur. En warempel, op 16 juni jl. gaat het met het voorstel akkoord. Althans in die zin dat het college in principe bereid is één formatieplaats te

bestemmen voor twee dienstweigerers. Huub is met dat besluit niet zo gelukkig. (Hij heeft al enkele dienstweigerers aan de deur gehad die hem gevraagd hebben of ze op de RL hun vervangende dienst zouden kunnen doen.) Huub: 'In feite is het collegebesluit een weinigzeggend gebaar. Ik kan daar als personeelswerker niet mee uit de voeten. Waarom stelt het College niet daarwerkelijk 1.0. formatieplaats beschikbaar, zodat er morgen inderdaad twee dienstweigerers kunnen komen?' Voor de werkgroep Dienstplicht/Dienstweigeren is dat eveneens een vraag. Sinds september 1976 wordt zij immers gekonfronteerd met tewerkstellingsproblemen van dienstweigerers.

De werkgroep Dienstplicht/Dienstweigeren opereert in Heerlen, Sittard en Maastricht. De hoofdmoot van de activiteiten behelst het geven van voorlichting aan jongeren die kritisch de militaire dienst in willen of pertinent weigeren. In dat kader heeft de werkgroep ook enkele gespreks-groepen.

De werkgroep heeft plannen om in de naaste toekomst uit te groeien naar een VREDESBURO. Een soort inloophuis waar je allereerste informatie kunt vinden over vredesgroepen en actiegroepen in Nederland.

Spreekuren:

In Maastricht, JAC-gebouw, Turvenstraat 33, iedere maandagavond van 7 tot 9 uur.

In Heerlen, Elmar-gebouw, Templesplein 19, iedere woensdagavond van 6 tot 8.

In Sittard, op het JAC, Putstraat 43, iedere eerste en derde maandagavond van de maand van 7 tot 9 uur.

Met drie leden van de werkgroep heb ik op maandagavond na het spreekuur een gesprek op het JAC (jongeren advies centrum). Het zijn Lily Balmaekers ('Ik wil proberen te zoeken naar andere vormen van probleemoplossingen dan geweld'), Leo Maathuis (die een erkenningsprocedure achter de rug heeft van vier jaar) en Jos van Golde (al vijf jaar de nestor van de groep). Ze zijn niet op de hoogte van de ijver die Huub Ruyters aan de dag legt. Vanzelfsprekend juichen ze het toe dat ook de RL dienstweigerers wil plaatsen. Lily: 'Iedere plaats is meegenomen, want de problemen worden steeds nijpender'. Het aantal jongeren dat een beroep doet op de wet groeit gestaag. Het aantal tewerkstellingsplaatsen daarentegen daalt zienderogen. Het ministerie ziet zich gedwongen steeds meer dienstweigerers vrij te stellen van vervangende dienst.

Absurd

Leo: 'In feite is het absurd dat instellingen moeten betalen voor dienstweigerers.' Jos: 'Die maffe regeling moet afgeschaft worden. Iemand die in militaire dienst gaat en voor duizenden gulden aan kogels verschieft, betaalt die toch ook niet zelf!' Jos wijst erop dat in België en Duitsland dienstweigerers gratis geplaatst worden. Men doet daar niet moeilijk. Allerlei vrijwilligers, organisaties, belangengroepen e.d. die zitten te springen om mensen 'die ook overdag tijd hebben', doen er hun voordeel mee. In Nederland is het niet zo eenvoudig. Welke milieugroepering, onderwijswinkel of gezondheidswinkel kan zich financieel een dienstweigerer permitteren? Maar een wetenschapswinkel dan, waar aan deze universiteit zo vurig voor gepleit wordt?

Het ergste is, aldus de werkgroep, dat het huidige tewerkstellingsbeleid op geen enkele manier recht doet aan de motieven van mensen om niet in de wapenrok te lopen. Dienstweigerers wordt het moeilijk — en vaak onmogelijk — gemaakt om 'aan de vrede te werken' of ander sociaal nuttig werk te verrichten. Evenmin wordt er een appel gedaan op aanwezige kwaliteiten. Huub Ruyters in zijn brief aan het College: 'Veelal worden erkende gewetensbezwaarden militaire dienst dan ook tewerkgesteld zonder dat met hun opleiding, ervaring en interesse rekening gehouden wordt'. Volgens Huub biedt de RL legio mogelijkheden om deze jonge mensen zinvol hun burgerdienst te laten vervullen. Wat dat betreft is de Landbouw Hogeschool Wageningen een heel stuk verder. Die zet gewoon een advertentie in de krant en roept erkende gewetensbezwaarden op om te solliciteren.

T.H.

De publieke opinie in het Westen heeft van ontwikkelingshulp nog altijd het idee dat je met geld voor een hospitaalje, voorzien van gekwalificeerde artsen en dito verpleegsters, goed werk kan doen. De praktijk wijst nogal eens anders uit.

De ziekten waaraan vooral de allerarmsten lijden, los je niet op met medische hulp alléén. De armen kunnen de meest eenvoudige medische bijstand — zo die bereikbaar is — niet eens betalen. Ze zijn meestal ziek vanwege hun permanente ondervoeding. Een leek weet dat je dan vatbaar bent voor allerlei infectieziekten. Longaandoeningen, ademhalingsstoornissen, darminfecties en malaria komen onder de laagste bevolgingsklassen in de Derde Wereld dan ook op grote schaal voor. Het sterftecijfer is enorm hoog. Geen wonder dat de Wereldgezondheidsorganisatie het roer radikaal om heeft gegooid.

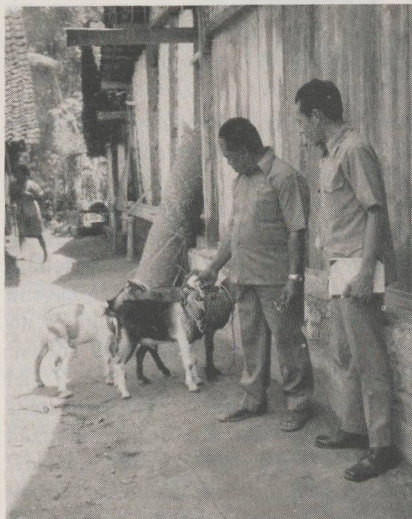
Doelgroepenbeleid

De World Health Organization (WHO) legt de prioriteit bij groepen die nog in het geheel niet aan medische hulp toekomen. De WHO stelt minder hulp beschikbaar voor grote ziekenhuizen, voor dure apparatuur en voor de opleiding van specialisten. De geldstroom richt zich nu op kleinschalige projecten op het platteland, waar de meest noodlijdenden te vinden zijn.

Laurent Serpenti (46), sinds 1977 hoofdmedewerker bij de capaciteitsgroep medische sociologie, juicht dit doelgroepenbeleid toe. Als geen ander kent hij met name in Zuidoost-Azië de situatie ter plaatse van de plattelandsbevolking. Hij heeft — als cultureel-antropoloog — zijn kennis vergaard door jaren achtereen veldwerk te doen in Noord Celebes, in Java en in Irian Jaya (Het vroegere Nieuw-Guinea, waar Laurent twee jaar onder koppensnellers heeft gewoond). Eén van de projecten waar Laurent nu al drie jaar bij betrokken is, ligt op Oost-Java in het regentschap KEDIRI. Sinds de start in 1978 heeft hij het drie keer bezocht. De laatste keer in september jl.

Kediri

Een belangrijke doelstelling van het kediri-project is het verbeteren van de gezondheidstoestand van de plattelandsbevolking door het op gang brengen van de sociaal-ekonomische ontwikkeling. Een voornaam uitgangspunt daarbij is dat de mensen zelf maximaal moeten participeren. Laurent: 'Doe je dat niet, dan komt het geld wellicht niet terecht bij

Leden van het projektteam met enkele van de geiten, die in het kader van het Primary Health Care Project zijn geschonken.

diegenen die de hulp het hardst nodig hebben'. In het Kediri-project vroeg Indonesië ondermeer deskundige assistentie bij de bevolkingsparticipatie. (Er zijn in Indonesië en ook in Nederland maar erg weinig mensen te vinden die op dat terrein deskundig zijn). Laurent's taak is vooral het bijstellen van het projekt als dat op basis van opgedane ervaringen nodig is. Een andere opdracht is het adviseren omtrent de wijze waarop het projekt het beste geëvalueerd kan worden. (Het Nederlandse parlement wil graag weten of het geld niet in verkeerde zaken terecht komt). Nederland heeft voor het Kediri-project 250.000 gulden uitgetrokken.

Waterpomp

Laurent: 'Het eerste dat we in het projekt gedaan hebben, is de mensen zelf te laten beslissen wat er met het geld moet gebeuren. Een levensgroot probleem daarbij is de vraag welke beslissingsstructuur je moet kiezen'. Je moet, aldus Laurent, voorkómen dat het geld de bovenlaag bevoordeelt. Aan de andere kant kun je niet om de bestaande — in de cultuur verankerde — beslissingsstructuren heen. Een deshaofhd (een dorpschoofd) stelt bijvoorbeeld voor een waterpomp te kopen. In eerste instantie zou je geneigd zijn dat idee over te nemen, want door droogte zijn twee rijstooogsten mislukt. (Een pomp zou in dat opzicht de voedselsituatie drastisch kunnen verbeteren). Wanneer je echter weet dat dat dorpschoofd zeventig procent van de grond in handen heeft, kun je op tien vingers naitellen dat van die pomp hoofdzakelijk het dorpschoofd profiteert. De dorpsmen-

Laurent Serpenti over me

Beter twee dan drie ar

In ontwikkelingslanden zijn veel hospitaal er artsen genoeg, op het platteland van dergelijke voorzieningen hebben ontwikkelingshulp — dan ook weinig zin houden op de allerarmsten.

Volgens Laurent Serpenti, cultureel-antropoloog, is de regering inzake ontwikkelingshulp, voedseltekort. Naar het opheffen daarvan voor de allerarmsten moeten in staat gesteld worden te voorzien.

sen kozen uiteindelijk zelf voor de aanplant van ananas op hun eigen erfjes.

Breekijzer

'Waar het om gaat is dat je de bestaande machtsstructuren moet gebruiken. Een dorpschoofd moet meewerken anders krijg je het projekt nooit van de grond. Hij heeft aanzien en macht en daar kun je niet omheen'. Laurent erkent dat je zorgvuldig moet manoeuvreren. Je geeft daarom het dorpschoofd een belangrijke taak, bijvoorbeeld de controle op de commissie die het geld beheert. (Je moet hem natuurlijk niet het geld laten beheeren!) Op die manier hanteer je het projekt ook als breekijzer. Er komt beweging in de machtsverhoudingen.

Musjawarah

Van oudsher bestaat op Oost-Java een wijze van besluitvorming die wij in het westen helemaal niet kennen: musjawarah. Bij aangelegenheden die de gemeenschap betreffen, komen alle gezins- en dorps- hoofden bij elkaar. Dat is traditie. Door de mensen gezamenlijk te laten beslissen wat er met geld moet gaan gebeuren, sluit je daar uitstekend op aan. Je versterkt zelfs opnieuw oude gewoonten. (In de loop der tijden bleven de allerarmsten weg van die bijeenkomsten. Nu zijn ze weer gemotiveerd om er aan deel te nemen). Het stemmen gebeurt op unieke wijze: ze stemmen nooit! Ze praten net zolang tot ze het volledig eens zijn met mekaar. Het bereiken van die eenstemmigheid kan soms weken duren. Iedereen heeft daar echter vrede mee, want zo is het beter dan het gevaar een latent vijandige minderheid te kreëren.

medische ontwikkelingshulp:

Geiten artsen!

Hospitelen met lege bedden. In de steden
attent daarentegen nauwelijks. Nog meer
bben in het kader van
weinig zin; zeker als je het oog gericht wilt

antropoloog en adviseur voor de
ulp, kampen de allerarmsten met een
n daarvan moet de prioriteit uitgaan. De
steld worden, zelf in hun levensonderhoud

Peanuts

Je mag nooit voorbij gaan aan het feit dat het project uitgevoerd wordt door Indonesië zelf', aldus Laurent. De operationele staf zit in Surabaya. Ze bestaat uit epidemiologen, gezondheidsvoorlichters en 'administrators'. Alhoewel deze stafleden ook met andere projecten bezig zijn, drukken hun (loon)kosten en de onkosten van externe consultants op het totale budget van twee-en-een-halve ton. Zo'n bedrag is eigenlijk een schijntje van wat elders aan ontwikkelingshulp gegeven wordt. Laurent: 'Het zijn peanuts. Maar hoe gek het ook klinkt, ze zijn beter besteed dan miljoenen die gestopt worden in de aanschaf van bijvoorbeeld technisch hoogontwikkelde apparatuur voor grote ziekenhuizen. Laurent: 'Een basisvoorwaarde voor een gezondheidszorgbeleid is het verbeteren van de soci-

le medische hulp te verlenen en die vooral preventief werkt).

Zodra aan primaire behoeften voldaan is, is er ruimte om na te denken aan het inrichten van een fonds om medische hulp te kunnen betalen.

Visvijvers

Het geld is in het Kediri-project door de meeste wijken gebruikt voor de aanplant van ananas, pepers en papaya. (Soms op de eigen erfjes, maar ook wel eens op de grond van het dorps hoofd). Eén wijk heeft het geld aangewend voor de aanleg van visvijvers. Andere wijken hebben zich toegelegd op het fokken van ganzen, kippen of geiten. In 1978 is een wijk met twee geiten begonnen. Nu in september zag Laurent er veertien rondlopen . . .).

De bedoeling is dat dit soort kleine investeringen op den duur meer rendement gaan opleveren. De intentie is dat de mensen hun problematiek gezamenlijk aanpakken. Ook de aanplant van ananas is een zaak die de heel gemeenschap aangaat. En het zelfde geldt voor het voeren van gekochte geiten of vissen. De hele wijk is verantwoordelijk. Vooral dit laatste zorgt nogal eens voor problemen, waarvoor Laurent een oplossing moet verzinnen. Hoeveel tijd moet ieder bijvoorbeeld besteden aan de gemeenschappelijke arbeid? Laurent: 'Je moet je een werkdag in Kediri niet voorstellen zoals hier. Dáár werken de mensen de hele dag, vanaf het eerste ochtendgloren totdat het donker wordt'.

Kleinschalig

Het Kediri-project spoort de mensen ter plaatse aan een deel van het gezamenlijk vergaarde inkomen te beleggen in een fonds. Met dat geld kunnen ze dan weer aankopen doen die de hele gemeenschap ten goede komen.

Laurent: 'Ze denken heus eerder aan twee geiten dan aan drie opgeleide artsen, om eens wat te noemen'.

Volgens Laurent moet je op deze kleine schaal denken als je pretendeert iets te willen doen voor de allerarmsten in ontwikkelingslanden. En vooral dan is het van wezenlijk belang dat je weet welke structuren je moet ontwerpen om het geld ook die groep te doen toekomen. Samenleving is dan broodnodig. Op de plek zelf zul je die eigen moeten maken. Laurent Serpenti: 'Je kunt een ontwikkelingsproject nou eenmaal niet uitdenken van achter je bureau!'.

Ton Hameleers

Met rijstafval worden de vissen gevoerd in de kweekvijver die met projectgeld is aangelegd.

Het project is drie jaar geleden gestart in zes dorpen in Kediri. (De dorpen liggen twee tot drie uur rijden met de auto van elkaar). Elk dorp omvat zo'n 3000 mensen en is verdeeld in een aantal wijken van pakweg 150 inwoners (\pm 25 gezinnen). Laurent heeft geadviseerd het geld niet per dorp maar per wijk te bestemmen. Op het ogenblik zijn vier wijken in elk van de zes dorpen bij het project ingeschakeld. Konkreet betekent dat dat ongeveer 3600 Javanen deze ontwikkelingshulp genieten. (Er zijn plannen om het project uit te breiden tot alle wijken en de komende jaren te laten uitgroeien tot het hele KABUPATEN (regentschap) met circa 1 miljoen inwoners.

aal-ekonomische toestand. De prioriteit moet liggen op een preventief beleid'. Laurent somt op waar het eerst aan gewerkt dient te worden. De voedselschaarste staat nummer één, dan komt de drinkwatervoorziening ('Het slaan van nieuwe drinkwaterputten kost niet veel geld maar is heel effectief!'). Daarna zet Laurent de behuizing op de prioriteitenlijst: de ventilatie, de daken, de aanleg van latrines (wc's) en afvoergoten. Laurent: 'Pas op de zesde plaats zou ik de gezondheidszorg zetten. En dan denk ik niet aan klinieken, maar eerder aan een 'village health worker' en een 'bare foot doctor' (Een-blote-voetendokter die opgeleid is om de meest basa-

Academisering van de Limburgse gezondheidszorg, gezien vanuit de student.

door Luc de Witte mede namens de NSEM-werkgroep ZM-Delft

Inleiding.

Dit artikel is het derde in de discussiereeks over academisering van de gezondheidszorg in Zuid-Limburg. Eerder heeft Dr. J. van Es een pleidooi gehouden voor de academisering van de eerste lijn; dhr. T. Rijntjes heeft voornamelijk geschreven over de onderlinge relatie van een te bouwen A.Z. en de eerste lijn. In dit artikel wordt geprobeerd iets te zeggen over academisering, vooral gezien vanuit de onderwijsdoelen. Beginnend met die onderwijsdoelen wordt een ideaalbeeld geschetst van het praktisch onderwijs. Daarna volgen een aantal voorwaarden die voor dat ideaal van belang zijn.

Onlangs verklaarde dhr. J. Greep, dekaan van de medische faculteit, dat wij hier in Maastricht het beste onderwijs van heel Europa hebben. Hij gebruikte deze stelling als argument tegen de mensen die bang zijn dat een nieuw te bouwen academisch ziekenhuis een negatieve invloed zal hebben op het Maastrichtse onderwijs. Vindt hij dat de fakulteit genoeg bereikt heeft in de afgelopen jaren? Alles lijkt erop dat velen het inderdaad al heel mooi zo, of in ieder geval van mening zijn dat (nog) méér willen niet erg realistisch is. Ik bestrijd dat. De Maastrichtse medische faculteit moet zich tot taak stellen steeds weer vernieuwend bezig te zijn.

Wat waren nu ook weer de onderwijsdoelen?

Een echt afgeronde discussie over de specifieke doelstellingen heeft eigenlijk nooit plaats gevonden. Geput moet worden uit de basisfilosofie van 1972, waarvan terecht gesteld wordt dat die niet voldoende uitgewerkt is en daarmee verschillende interpretaties toelaat (dat is dan ook iets waar levendig gebruik van gemaakt wordt; over de noodzaak van actualisering van die basisfilosofie zou een apart artikel geschreven kunnen worden).

Toch zijn er wel een aantal punten uit te halen, al beschouwen sommigen dat misschien als 'open deuren':

1. De nadruk moet liggen op een probleemgerichte benadering i.p.v. discipline-gerichte benadering van de geneeskunde. Onderwijsdoelen moeten geïntegreerd aangeboden worden en steeds

weer getoetst aan het belang ervan voor het functioneren van de toekomstige basisarts.

2. De zelfwerkzaamheid van de student in de probleemanalyse dient bevorderd en ontwikkeld te worden.

3. De student dient een attitude te vormen waarmee hij steeds weer het veranderende gezondheidszorgsysteem en zijn eigen rol daarin kritisch blijft bezien.

4. De scholing van de student moet gedurende de gehele studie gericht zijn op het totale gezondheidszorgsysteem.

Naast deze 4 kernpunten zijn er een aantal min of meer afgeleide punten van belang:

— Er moet steeds ruimte zijn voor onderwijsvernieuwend activiteiten en nieuwe onderwijstechnieken.

— Docenten dienen gestimuleerd te worden en de mogelijkheid te hebben vaardigheden te ontwikkelen om hun kennis goed over te brengen.

— Studenten moeten vroegtijdig deelnemen aan de gezondheidszorg in al haar facetten.

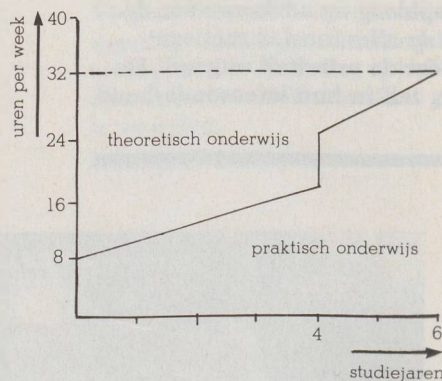
— Er dient aandacht geschonken te worden aan de relatie tussen welzijn en gezondheidszorg. enz.

Deze doelstellingen zijn concreet genoeg om er dan vrij logisch een schets van het praktisch onderwijs uit af te leiden.

Een ideale situatie

A) Er moet naar gestreefd worden de student in een zo vroeg mogelijke fase te

introduceren in de gezondheidszorg. Dit is van onschatbaar belang. Enkele overwegingen: de praktijk vormt een kader om tot goede prioriteiten en diepgang te komen; in de praktijk ervaart de student de waarde van theoretische kennis om gezondheidsproblemen op te lossen; in de praktijk ervaart de student zijn eigen manco's; het gezichtsveld van de student wordt verbreed; door veelvuldige omgang met de patienten doet de student sociale vaardigheden op; de studiemotivatie stijgt zienderogen in de praktijk. Voor praktisch onderwijs moet voldoende tijd ingeruimd worden, idealiter volgens onderstaand schema;

Dit schema komt neer op één dag praktisch medisch onderwijs per week in het eerste jaar, geleidelijk oplopend tot vier dagen per week in het zesde jaar. Het praktische deel is de basis voor het theoretische deel. Het praktische en theoretische deel moeten geïntegreerd aangeboden worden. Geleidelijk vindt een toename van het aantal praktijksituaties plaats.

B) Het praktisch onderwijs moet gedurende heel de studie al de facetten van het gezondheidszorgsysteem omvatten. Dit betekent dat een goed evenwicht gevonden moet worden tussen;

- eerste lijn
- openbare gezondheidszorg en verpleeghuizen
- maatschappelijke en geestelijke gezondheidszorg
- curatief specialistische zorg in algemene ziekenhuizen
- curatief specialistische zorg in een academisch ziekenhuis
- medisch wetenschappelijk onderzoek.

De vraag hoe deze verdeling moet liggen is heel wat discussie waard. Naar mijn mening zou het merendeel van het praktisch medisch onderwijs buiten het ziekenhuis moeten liggen. ik zelf zou in de richting van de volgende procentuele verdeling denken (in de volgorde van het rijtje) 45%, 5%, 5%, 25%, 15%, 5%. Het idee dat het academisch ziekenhuis

de voornaamste 'broedplaats' zou moeten zijn voor praktisch medisch onderwijs voor studenten moet nodig herzien worden.

Ik verwijs hiervoor naar de artikelen van Van Es en Rijntjes.

Iedere student moet gedurende zijn studie zoveel mogelijk met alle facetten in aanraking komen:

— zowel met 'normale' huisartspraktijken als met geacademiseerde praktijken,

— zowel met de algemene ziekenhuizen in de regio als met een academisch ziekenhuis

— zowel met solopraktijken als met gezondheidscentra

— met geestelijke gezondheidszorginstellingen als G.G.Z., psychiatrische ziekenhuizen en zwakzinnigenzorg

— met verpleegklinieken,

— met bedrijfsgeneeskundige diensten

— met openbare gezondheidsdiensten

— en tevens met experimentele voorzieningen

Dit betekent dat de faculteit met al deze instellingen vergaande relaties moet onderhouden. Over de mate waarin zal de faculteit concrete besluiten moeten nemen. Een apart punt van groot belang hierbij vormen de als laatste genoemde experimentele voorzieningen.

Dhr. Rijntjes noemde een aantal voorzieningen die tussen 1e en 2e lijn inliggen (diagnostisch coördinerend centrum, 'open poli's', buitenpoli). Ook vanuit onderwijs oogpunt is de ontwikkeling van dit soort voorzieningen van belang; het probleemaanbod is uitermate geschikt en het leert de student kijken buiten de traditioneel bestaande zaken.

C) Het onderwijs moet zo min mogelijk discipline-gericht aangeboden worden. Dat betekent niet afdelingsgerichte sta-

ges (zoals nu het geval), maar patiëntgerichte stages. Ideale uitgangssituaties zijn dan de E.H.B.O. of de polikliniek. Van daaruit wordt de patiënt verder gevolgd door de student.

Dit is al een oud idee, maar nog steeds zeer de moeite waard. Het zou dan ook een belangrijk facultair streven moeten zijn.

Wat is er voor dit ideaal nodig?

Er lijkt zeer veel nodig te zijn om een situatie zoals hierboven geschetst te realiseren, anders was het wel beter gelukt. Of is het mede een kwestie van onwil? Zijn er krachten die dergelijke ontwikkelingen tegen gaan?

Ik zal in dit kader niet proberen hierop een antwoord te geven. Ik zal wel een aantal zaken noemen die nodig zijn voor de verwezenlijking van het bovengeschetste, wetend dat dat slechts een paar punten zijn uit een groter geheel.

1. Het is noodzakelijk dat de faculteit al de instellingen waar zij onderwijs en onderzoek wil laten plaatsvinden faciliteiten verleent op gelijke voorwaarden als academische ziekehuizen.

2. Het is noodzakelijk dat de gezondheidszorginstellingen open staan voor de aanwezigheid van studenten. Dit kan alleen door de goede actieve voorlichting en 'reclame' en dan te laten zien dat het kan (b.v. het p.m.o.-H).

3. Het is noodzakelijk dat facultaire medewerkers in de bovengenoemde sfeer getraind worden, of zelfs dat hun aanstelling daarvan afhangt.

4. Dit alles vereist natuurlijk geld en menskracht. Dit is het belangrijkste: er moet een aanzienlijke verschuiving plaatsvinden in de besteding van formatieplaatsen, apparatuur, etc., en in het huidige economische bestel kan dat al-

leen maar ten koste van bestedingen nu! Het is absoluut irrealistisch om te veronderstellen dat er voor zowel academische superspecialistische gezondheidszorg als ook voor 1e lijn en andere geld is.

Een dergelijke verschuiving wekt vanzelfsprekend zeer veel weerstand op bij de al aanwezige klinische hoogleraren, die toch minstens dezelfde voorzieningen voor onderzoek en patientenzorg willen als hun collega's elders.

Slot.

De faculteit lijkt de moed opgegeven te hebben. Op grond van het argument dat verwezenlijking van de specifieke onderwijsdoelen te veel weerstanden en problemen ontmoet, geven wij toe aan bestaande systemen en machten.

Dit brengt me tot slot bij het onvermijdelijke thema van de nieuwbouw van een academisch ziekenhuis.

Vanuit onderwijs oogpunt gezien is uitbreiding van de bestaande klinische voorzieningen in Maastricht, en daarmee die nieuwbouw, volstrekt onzin, en zelfs strijdig met de bedoelingen. Slechts een zeer beperkt gedeelte van het onderwijs moet in een geacademiseerde ziekenhuissetting plaatsvinden. Daarvoor doet Annadal ruimschoots. Uit andere oogpunten dan onderwijs zijn er ook nog wel wat vraagtekens te plaatsen, maar dat laat ik op dit moment buiten beschouwing. De eventuele behoefte aan vernieuwing van Annadal is een heel ander probleem.

De faculteit geeft hier toe aan traditionele systemen. Als dat echt gebeurt heft zij haar eigen bestaansrecht op.

Geeft u de moed ook op?

mede namens de NSEM-werkgroep ZM-Delft, Luc de Witte.

Studierechten

(vervolg van pagina 6)

dat de beschikking in strijd is met *geldende voorschriften* of met de *redelijkheid*. Vooral de laatste grond krijgt veel aandacht van Cohen. Hij ontwikkelt daarvoor op een bijzondere wijze een aantal '*Algemene beginselen van behoorlijke examinering*', waarop de geëxamineerde zich zou moeten kunnen beroepen. Vanuit de veronderstelling dat examens te vergelijken zijn met bestuursrechtelijke beschikkingen bekijkt hij allereerst of de '*Algemene beginselen van behoorlijk bestuur*' uit de Wet AROB op examens van toepassing kunnen zijn. De auteur komt tot de konklusie dat examenbeslissingen vooral 'doordesemd' moeten zijn de beginselen *zorgvuldigheid*, *gelijkheid* en *vertrouwen*. Daarna komen het *motiveringsbeginsel*

(beperkt door zijn moeilijke toepasbaarheid), het *fair play-beginsel* en het verbod van *détournement de pouvoir*. *Willekeur* komt achteraan, geïnterpreteerd als het beginsel van behoorlijke belangenafweging. Vervolgens kijkt Cohen of aan de genoemde beginselen in de praktijk ontwikkelde regels toegevoegd moeten worden. Dat brengt hem bij het *kenbaarheidsbeginsel* waar hij een groot belang aan toekent: de geëxamineerde moet inzage kunnen hebben in alle informatie die van belang is bij de beoordeling. Ook werkt Cohen het motiveringsbeginsel nader uit met een aantal criteria die De Groot heeft ontwikkeld (zoals validiteit, betrouwbaarheid en aanvaardbaarheid van examenbeslissingen). Op basis van zijn bevindingen formuleert Cohen tenslotte een groot aantal regels die beantwoorden aan de

overblijvende beginselen. Daarbij maakt hij op grote schaal gebruik van de uitspraken van de diverse beroepskolleges ex art. 40 WUB. Het stelsel dat Cohen op die manier heeft gekonstrueerd betekent een enorme verrijking van wat er over behoorlijke examinering in ons land verschenen is. De regels van Cohen zouden heel wat fakulteiten, die worstelen met hun examenreglement, uit de brand kunnen helpen.

Tenslotte: een uitgebreid stelsel van studierechten brengt het risico met zich mee dat een student zijn verblijf aan de universiteit kan vullen met het verwezenlijken van zijn rechten. Op diverse plaatsen wijst Cohen erop dat hij dat gevaar heeft onderkend en dat voorop blijft staan het verwezenlijken van onderwijsdoelen.

J.H.

De Meerjarenafspraken '82-'86

(Van Voorlichting)

Als de blaren vallen, botten de Meerjarenafspraken. Universitaire planners en bestuurders uit het hele land en ambtenaren van het Ministerie van O en W zitten gebogen over rekenmodellen, er wordt bi- en multilateraal overlegd, concept-teksten worden woord voor woord gewikt, gewogen en gewijzigd en in het laatste stadium voor de ondertekening vliegen tussen de instellingen en Den Haag de telexberichten heen en weer om over de laatste komma en punt tot overeenstemming te geraken. Dit jaar is de gang van zaken wat anders. Het aantreden van een ander kabinet, dat de begroting van de vorige regering zou wijzigen en vervolgens de snelle val van de nieuwe ploeg heeft de voorbereidingen voor de M.J.A. goeddeels gestuit. Wanneer de motoren weer op volle kracht draaien is nog niet te voorzien.

Pseudo-contract

Meerjarenafspraken zijn voor het eerst afgesloten op initiatief van Minister Pais. Ze worden jaarlijks overeengekomen tussen de minister van Onderwijs en Wetenschappen enerzijds en de Colleges van Bestuur van de afzonderlijke universiteiten en hogescholen anderzijds. Ze bevatten een aantal afspraken die de minister en de instelling voor de komende vier jaar met elkaar aangaan. De instellingen nemen daarbij op zich aan bepaalde aantallen studenten onderwijs te bieden en een aantal manjaren onderzoek te leveren. De minister zegt toe, daarvoor de personele en materiële middelen ter beschikking te stellen. Over de aantallen studenten en vooral over de omvang van de middelen die daarbij in het geding zijn vindt overleg, onderhandeling en soms gekift plaats. Het resultaat, dat uiteindelijk door de Minister en de Universiteit wordt ondertekend heeft niet de waarde van een echt contract. Als een van beide partijen er zich niet aan houdt, kan ze door de andere partij niet voor de rechter worden gedaagd. Om de aard van deze afspraken aan te geven worden termen gebruikt als pseudo-contract, gentlemen's agreement, overeengekomen planningsperspectief e.d. In feite zijn de afspraken niet meer waard dan de waarde die de contractanten eraan hechten. Als de minister er b.v. herhaaldelijk van zou afwijken om te kunnen bezuinigen, zullen ook de universiteiten er steeds minder waarde aan hechten. Wel is het natuur-

lijk voor beide partners van belang over de meerjarenafspraken overeenstemming te bereiken. Zowel de instelling als de Minister weten dan immers waarop ze de eerstkomende jaren redelijkerwijs te rekenen hebben en waartoe ze zich verplichten.

Algemene bedingen

Meerjarenafspraken bevatten een aantal algemene bedingen, geldend voor alle instellingen. Bij de M.J.A.'s die dit jaar worden afgesloten springt daaruit als meest bestreden punt naar voren het voornemen van de minister, de instellingen geen prijscompensatie te bieden voor autonoom stijgende kosten als energie- en schoonmaakkosten. Vooral voor verschillende grote instellingen is dat een gevoelige klap waar miljoenen mee gemoeid kunnen zijn. Dit punt wordt dan ook nogal hoog opgenomen: er wordt zelfs geopperd dat de instellingen collectief de M.J.A. niet zullen tekenen, als de minister op dit punt niet over de brug komt. In ieder geval werkt de discussie hierover sterk vertragend op de afronding van het overleg.

Specifiek voor de RL

Naast de algemene bedingen, geldend voor alle instellingen bevatten de M.J.A.'s ook zogenaamde specifieke bedingen. Daarin worden afspraken die specifiek voor één bepaalde instelling gelden, vastgelegd. Een punt dat tussen Den Haag en Maastricht al lang gevoelig ligt zijn de zgn. Manjaren Patiëntenzorg. Dat zijn extra personeelsplaatsen die aan de Medische Faculteit boven de formatie voor onderwijs, onderzoek en bestuur/beheer worden toegekend voor gezondheidszorgactiviteiten in het Academisch Ziekenhuis. Het gaat daarbij om plaatsen voor w.p., n.w.p. en arts-assistenten. Bij de onderhandeling over de in voorbereiding zijnde M.J.A. 1982-1986 zijn de minister en de RL elkaar op dit punt dicht genaderd. Het aantal komt te liggen in de orde van grootte van 125 à 150 plaatsen w.p. (inclusief specialisten Annadal), 160 plaatsen voor artsassistenten die in dienst komen van het Ziekenhuis en 100 n.w.p. plaatsen. Het gaat hierbij overigens niet zonder meer om nieuwe arbeidsplaatsen. Voor een groot deel is er sprake van een andere wijze van financieren van plaatsen die nu al opgevuld zijn.

De concrete wijze van financieren zal worden uitgewerkt in de Commissie van Campen II. Deze commissie zal — naar het voorstel van de RL — ook de proble-

matiek rond de academisering van Vijverdal bezien.

De minister heeft de RL gevraagd in 1982 te beginnen met de eerstegraads lerarenopleiding paramedische beroepen. Over de middelen die hij daarvoor beschikbaar wil stellen en over de aantallen instromende studenten laat hij echter nog altijd onzekerheid bestaan.

Ook het punt van de postdoctorale beroepsopleiding voor studenten in de verplegingswetenschap is nog altijd niet geregeld.

De RL vindt dat onaanvaardbaar, omdat de studenten die inmiddels al voor deze afstudeervariant hebben gekozen in het onzekere worden gelaten over hun perspectief.

Als deze zaken niet eerder door het departement zouden worden afgehandeld kunnen de MJA een mogelijkheid geven ze in ieder geval dan te regelen.

Natuurlijk streeft de RL ernaar in de MJA middelen opgevoerd te zien voor Economie en afspraken te maken over de aantallen eerstejaars studenten die daar van 1985 af instromen. Om het overleg over de verdere uitbouw van de universiteit te structureren zal een commissie worden samengesteld uit vertegenwoordigers van departement en RL.

Vertragingen

Zoals al werd gezegd: het is bijzonder onzeker, wanneer dit jaar de MJA's zullen worden afgesloten. Rond 20 oktober werd een nota van de minister verwacht waarin belangrijke wijzigingen (lees: bezuinigingen) in het Algemeen Financieel Schema — dat nog door de vorige minister was opgesteld — zouden worden aangebracht. Over de consequenties van dat nieuwe AFS zou met de instellingen gezamenlijk (multilateraal) en zo nodig afzonderlijk (bilateraal) overleg worden gevoerd. Volgens de meest recente planning zou de ondertekening dan eind november kunnen plaatsvinden. Het is echter niet ondenkbaar dat die datum voor de val van het kabinet nog verder naar achter schuift. Dat is een hoogst ongelukkige situatie, omdat daarmee ook het opstellen van de instellingsbegroting 1982 goeddeels de mist in gaat. Het is immers moeilijk begroten als je niet weet, hoeveel je precies te besteden hebt. Sommigen krijgen privé in zo'n situatie de neiging dan maar va-banque te spelen en het breed te laten hangen. Waarschijnlijk is dat aan universiteiten niet toegestaan.

J.O.

Fakulteit der Geneeskunde

Voortgangstoetsen 1981/1982

Voor het kunnen afnemen van de voortgangstoetsen van 11 december 1981, 5 maart en 14 mei 1982 is een derde ruimte noodzakelijk gebleken.

Naast de sporthal 'De Heeg', Roserije 500 te Maastricht en het buurtcentrum 'De Boeckel', Roserije 480 alhier, is nu ook gehuurd een ruimte gelegen aan de Bredestraat nr. 19 te Maastricht (de voormalige Berchmans sociëteit).

De verdeling van de jaarklassen over deze drie lokaties is enigszins gewijzigd, te weten:

- in sporthal 'De Heeg': eerste, tweede, derde en zesdejaarsstudenten
- in buurtcentrum 'De Boeckel': vijfdejaarsstudenten
- in 'Berchmans Sociëteit': vierdejaarsstudenten.

De tijdstippen waarop de voortgangstoetsen worden afgenomen blijven onveranderd (09.00-13.00 uur).

Opiniërende bijeenkomst OC over curriculum development

De onderwijscommissie heeft zich voorgenomen regelmatig openbare vergaderingen te organiseren, waarin uitgebreide opinievorming over een bepaald onderwerp, het onderwijs betreffende kan plaatsvinden.

Zij wil daarmee bereiken dat over belangrijke problemen m.b.t. het onderwijs - voorafgaand aan haar besluitvorming - een zo verantwoord mogelijke meningsvorming tot stand komt in een brede discussie zowel in- als extern.

De eerste bijeenkomst in dit kader zal gaan over **curriculum development**. Hierbij staat de vraag centraal in hoeverre inhoudelijke registratie van het curriculumgebeuren nodig is als basis voor planning van een systematische curriculumstructuur.

Hoever moeten we gaan met doelstellingen inventarisatie en hoever met het systematisch groeperen van doelstellingen ten behoeve van curriculum development?

Plaats en tijd: Kamer 100/Hoofdbouw, 17 november 1981 om 20.00 uur.

Algemene Fakulteit

Taakverdeling Faculteitsbestuur

Het Faculteitsbestuur Algemene Faculteit heeft de volgende verdeling van portefeuilles voor de bestuursleden vastgesteld.

Algemene zaken en externe relaties: voorzitter: H. Philipsen.

Planning en begroting: vici-voorzitter: F. Vorst

Onderwijs Sociale Gezondheidskunde (1e fase): J. Boots

Ontwikkeling evaluatie Sociale Gezondheidskunde: P.J. Thung

Uitbouw Algemene Faculteit/Rijksuniversiteit Limburg: P.J. Thung

Onderzoek en wetenschapontwikkeling Sociale Gezondheidskunde: H. Philipsen

Samenwerking wo-hbo: F. Vorst

Ontwikkeling studierichting Nederlands Recht: J. Cohen

Post-hoger onderwijs: H. Philipsen

Kamernummers en toestelnummers in Carré-gebouw

Capaciteitsgroep	Kamer	Tel.
Verplegingswetenschap		
Harry van der Bruggen	2053	49/55
Marie-Louise Coninx	2042	49/55
Vergaderruimte	2051	49/55
Neeltje Mosterd	2049	48
Harrie Smeets	2049	48
George Evers	2047	45

Beleidswetenschap

Albert v.d. Werff	2039	39
Anka Grummer	2037	40
Lies van Houtem	2035	41
André Meijer	2024	42
R. Bambang Oetomo	2026	44

18 en 19 november: GVO-kongres in Maastricht

Op 18 en 19 november 1981 vindt in Maastricht het eerste GVO-kongres plaats, eerste in een reeks congressen en symposia die door de RL zullen worden belegd voor hen die beroepshalve bezig zijn met gezondheid

en welzijn. Voor het congres hebben zich 525 deelnemers opgegeven. In aansluiting op het congres vindt op 20 en 21 november op de RL een workshop plaats.

GVO en de RL

Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding maakt een stormachtige ontwikkeling door. Ook op wetenschappelijk terrein wordt aandacht besteed aan GVO. Sinds september 1980 is het mogelijk in Maastricht in de faculteit Sociale Gezondheidskunde GVO als afstudeerrichting te kiezen. Dr. Wilhelmina Rouwenhorst is buitengewoon hoogleraar aan de RL in het vakgebied gezondheidsvoorlichting en -opvoeding.

Congres

Het congres wordt gehouden woensdagavond 18 november en donderdag 19 november in de Stadsschouwburg en het Staargebouw te Maastricht. De lezingen en discussies zijn geconcentreerd op vijf thema's:

1. Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding en lokale/regionale politiek;
2. Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding in de eerste lijn;
3. Patiëntenvoorlichting;
4. Jeugdgezondheidszorg en gezondheidsvoorlichting en -opvoeding;
5. Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding in bedrijven.

Programma-overzicht

Het programma van 18 november luidt:

- 20.00 uur Stadsschouwburg
- opening door minister van volksgezondheid en milieuhygiëne
- inleiding over 'GVO: onderdeel van gezondheidszorg' door prof. dr. W. Rouwenhorst
- 'Alcoholvoorlichting, onderdeel van een integrale aanpak?', lezing door drs. R. van Amerongen (Federatie van Instellingen voor Alcohol en Drugs)

- paneldiscussie over de thema's:
- * Beleid en Financiering van GVO
- * Organisatie en Structuur van GVO

Programma 19 november 1981

Stadsschouwburg en Staargebouw
De vijf thema's worden in gelijktijdige zittingen behandeld.

1. GVO en regionale/lokale politiek
2. GVO in de eerste lijn
3. Patiëntenvoorlichting
4. Jeugdgezondheidszorg en GVO
5. GVO in bedrijven

Een gedetailleerd programma is verkrijgbaar bij de secretaresse van de Capaciteitsgroep G.V.O., Hélène Vermeer. Bij haar kan ook het congresboek worden besteld, waarin alle lezingen etc. worden verwerkt.

Voorlichting

HTP

De HTP in Heerlen organiseert op vijf donderdagavonden in november en december een cursus over 'De Psalmen' o.l.v. dr. J. Kalman. Folder verkrijgbaar bij Voorlichting.

Colloquium

Op 23 november om 20.00 uur spreekt de neuroloog S.F. Lindeboom over 'Ontwikkelingen in de behandeling van het Parkinson-syndroom'. Plaats: chirurgische colloquiumzaal (C-11) van ziekenhuis St. Annadal.

Epilepsie Manifestatie

Op 23 en 24 maart 1982 wordt in het Congresgebouw in Den Haag een Epilepsie Manifestatie gehouden. Verdere informatie bij Voorlichting.

Sport

Muziek en bewegen

Met ingang van **dinsdag 27 oktober 1981** vindt het onderdeel Muziek en Bewegen plaats in het tenniscentrum Dousberg van 19.00 uur tot 20.00 uur.

Extra recreatief volleybal (Dames - Heren)

Dinsdag van 18.00 - 18.45 uur op **Vijverdal**

Volleybaltraining

Er is op **donderdag** voor damesvolleybalsters gelegenheid om op de tijd voor de heren bestemd mee te spelen van 18.30 - 20.00 uur. (Mavo Scharn - Laan in den Drink).

Badminton

Voor belangstellenden is er de mogelijkheid op **donderdagavond** recreatief Badminton te spelen van 20.00 tot 21.30 uur (Mavo Scharn) (tevoren contact opnemen met R. Verster - Buro LV & S - tel: 888-306)

Sportinstuif

Vanaf 1 november vervalt de **sportinstuif**. Belangstellende 5e & 6e jaars die toch wensen te sporten - contact met hoofd LV & S (tel. 888 306)

Agenda

Studium Generale (Aula R.L., aanvang 20.00 uur)

Dinsdag 10 november: Duitsland-filmcyclus; 'Jeder für sich und Gott gegen alle' van Werner Herzog.

Woensdag 11 november: Duitsland-filmcyclus; 'Abschied von Gestern' van Alexander Kluge.

Donderdag 12 november: Duitsland-filmcyclus; 'Im Lauf der Zeit' van Wim Wenders.

Dinsdag 17 november: Duitsland-filmcyclus; 'Liebe ist kälter als der Tod' van Rainer Werner Fassbinder.

Woensdag 18 november: Duitsland-filmcyclus; 'Der junge Törless' van Volker Schlöndorff.

Donderdag 19 november: Duitsland-filmcyclus; 'Nicht versöhnt' van Jean Marie Straub.

Stadsschouwburg

Maandag 9 november om 20.00 uur: Cabaretier Edwin Rutten met 'Ouders onder mekaar'.

Dinsdag 10 november om 20.00 uur: 'Flairck'.

Woensdag 11 en donderdag 12 november om 20.00 uur: 'Globe' met 'Hofscènes' van Karst Woudstra.

Zondag 15 november om 20.00 uur: De musical 'Porgy and Bess' van George Gershwin, uitgevoerd door het New York Harlem Opera Ensemble.

Maandag 16 november om 20.00 uur: Toneelgroep 'Theater' met 'De broeikas' van Harold Pinter.

Dinsdag 17 november om 20.00 uur: 'Gag 1', de Tsjechische clown Boris Hybner.

Vrijdag 20 november om 19.00 uur: Het Scapinoballet.

Staargebouw

Zaterdag 7 november om 20.00 uur: Jubileumconcert door het Maastrichts Mannenkoor met medewerking van het Limburgs Symfonie Orkest onder leiding van Jean Lambrechts.

Zaterdag 14 november om 20.00 uur: Het Limburgs Symfonie Orkest onder leiding van Lev Markiz met werken van Tsjaikovsky. Solist: Josef Rissin, viool.

Filmhuis

Maandag 9 en dinsdag 10 november om 20.00 uur: 'Animal Crackers' van 'The Marx Brothers'.

Woensdag 11 november om 20.00 uur: Mannenfilmcircuit.

Donderdag 12 tot en met zondag 15 november om 20.00 uur: 'The magnificent Ambersons' van Orson Welles; om 22.30 uur 'Het rijk der passie' van Nagisa Oshima.

Maandag 16 en dinsdag 17 november om 20.00 uur: 'Nicht versöhnt' van Jean Marie Straub.

Woensdag 18 november om 20.00 uur: Mannenfilmcircuit.

Donderdag 19 tot en met zondag 22 november om 20.00 uur: 'Le Samourai' van Jean Pierre Melville en om 22.30 uur: 'Liebe ist kälter als der Tod' van R.W. Fassbinder.

Koko (koko kroeg)

Dinsdag 17 november om 20.00 en 22.30 uur: 'Apocalypse now' van Francis Ford Coppola.

Interne vakature

Functie: medewerkster secretariaat (full-time).

Plaats: cap.groep Keel-Neus-Oorheelkunde.

Taak: administratief/secretariële ondersteuning t.b.v. onder meer de stafleden.

Vereist: middelbare school secretaresse-opleiding, ervaring.

Salaris: afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring max. f 2.432,- (schaal 32).

Inlichtingen: bij mw. Rogmans, secretaresse, tel. 862212 (St. Annadal).

Sollicitaties tot **uiterlijk 13 november a.s.** te richten aan de Personeelsdienst van Annadal, t.a.v. de heer W. Linssen.

Lezers reageren alleen als je hun lievelingsgroep in de tang hebt genomen

De Studium Generale cyclus 'Popmuziek' zit er weer op. Vier avonden lang werd gedebatteerd over het wel en wee van de Nederlandse en internationale popscene. Voor menigeen zullen de zaken er niet duidelijker op geworden zijn. Tegen een achtergrond van vaak chaotische discussies en hemelsbrede meningsverschillen kan niet anders geconcludeerd worden dan dat het emancipatieproces van de popmuziek, wat dat dan ook moge zijn, nog volop in gang is. Dat een vierluik als dit juist nu gehouden wordt is allermingst toevallig: Popmuziek dreigt serieus genomen te gaan worden.

Een der avonden werd gevuld door een kwartet toonaangevende nederlandse poprecensenten: Elly de Waard van 'De Volkskrant', Peter Knoops van het 'NRC-Handelsblad', John Oomkes van het 'Haarlems Dagblad' en Stan Rijven van 'Trouw'. Zij gaven hun persoonlijke visie op een aantal thema's; daarin tekende zich duidelijk de veranderende plaats van popmuziek in onze maatschappij af. Een bloemlezing:

Over de functie van de kunstkritiek, speciaal de popkritiek

Peter Koops: Mijsns inziens is dat het signaleren van nieuwe ontwikkelingen, het inzichtelijk maken van achtergronden van waaruit popgroepen werken en het geven van vrij noodzakelijke algemene informatie. In dit verband wil ik wel even onderstrepen dat de zogenaamde objectieve recensent niet bestaat. Dat menen ingezonden-stukken schrijvers wel eens. Je schrijft altijd omtrent jouw opinie, je bent erg subjectief bezig.

Elly de Waard: De functie van kunstkritiek in het algemeen is het begeleiden van wat er gebeurt. Het signaleren, informeren en vooral ook het opiniëren daarover. Kritiek is in een bepaald opzicht op te vatten als de stem van het publiek, althans van een deel daarvan. Het is ook de feedback voor artiesten. Kunstkritiek is een reactie, en iemand die iets creëert heeft die nodig.

John Oomkes: Popmuziek is eigenlijk een spiegel van de maatschappelijke ontwikkelingen in de jaren zeventig en tachtig, het geeft een reflexie van een zich veranderende maatschappij, dus probeer je die maatschappij zo goed mogelijk bij te houden. Kustkritiek moet informatie verschaffen over waar de artiest mee bezig is. Ik probeer een platform, een podium te ontwikkelen waarop je nieuwe dingen kunt signaleren.

Stan Rijven: Ik ben zeer geporteerd voor het plaatsen van popmuziek in een breder maatschappelijk kader. Ik wil liever niet constateren, maar ana-

lyseren. Dat betekent dat ik popmuziek niet alleen zie als een muzikaal verschijnsel, maar ook rekening houd met het tijdsbeeld waarin ze ontstaat. Achtergronden onthullen, nieuwe ontwikkelingen beschrijven, dat vind ik belangrijk. Ik wil mythen ontrafelen.

Over de maatstaven die ten grondslag liggen aan een poprecensie

Stan Rijven: Ik tracht in mijn kritieken de recente ontwikkelingen in een breder kader te plaatsen, de rol van de platenmaatschappij speelt daarin een grote rol. Popmuziek is onderhevig aan de marktpositie, ze moet zich altijd verkopen; dat is een nadeel. Ik probeer daarin wat tegengas te geven door de interessante groepen die niet in de commercie-spiraal zitten naar boven te halen. Ook popkollektieven krijgen de aandacht. Ikzelf vind in het algemeen inzet belangrijker dan technisch kunnen.

Elly de Waard: Criteria leiden in het algemeen een uiterst abstract bestaan. Je kunt er hoogstens iets aanduidends over zeggen. Dingen die in mijn visie een rol spelen als ik een groep beluister of bekijk: Het technisch kunnen, hoe wordt er gespeeld? Ideeën en opvattingen van de groep, hoe zijn die en in wat voor congruentie worden ze gepresenteerd? Hoe is de inzet, ontroert de artiest en brengt hij over wat hij wil? Is er sprake van originaliteit, authenticiteit en continuïteit?

Over de relatie dagblad-recensent

Elly de Waard: De relatie met de krant

is wat mij betreft een zeer losse; ik ben niet in dienst en dat is opzettelijk. Dat maakt dat ik minder verdien, ik sta op stukgoed, maar ik ben vrij om de kritiek naar mijn eigen inzicht in te vullen. Wil je je enthousiasme behouden om over iets te schrijven, dan moet je niet teveel gedictieerd worden door de krant.

John Oomkes: Ik ben nadrukkelijk in vaste dienst omdat ik vind dat de mensen die binnen de popmuziek journalistiek werkzaam zijn zich moeten bezighouden met de verandering van de bestaande journalistieke patronen. Dat betekent dat ze er van enige invloed van die muzieksoort pas sprake is als ze integraal deel uitmaakt van het beleid van de media. Ik bepaal het karakter van mijn krant mee, daarbij heb ik genoeg ruimte om mijn eigen zin te doen.

Over de relatie tot het lezerspubliek

Stan rijven: Ik krijg af en toe brieven, ze zijn bijna altijd negatief. Als er gereageerd wordt zijn de mensen meestal verontwaardigd omdat je hun lievelingsgroep in de tang hebt genomen. Positieve kritiek ontvang ik nauwelijks. Het is daarom een vrij eenzaam bestaan. Je moet het op jezelf doen.

Over Popmuziek

Elly de Waard: De functie van popmuziek is dezelfde als die van andere kunsten. Soms denk ik dat van alle kunsten popmuziek en poëzie het hardst nodig is. Poëzie voor het formuleren van verbale dingen, popmuziek voor het weergeven van fysieke aandrift. Beiden kunnen helpen om de druk te reguleren van een gecompliceerde, sombere en vaak, wat mij betreft, chaotische wereld.

John Oomkes: Popmuziek is de kunstvorm bij uitstek die zich niet neerlegt bij de bestaande orde. Het is, in tegenstelling tot klassieke muziek, een kunstvorm die nog in beweging is. De kunst die hier wordt geproduceerd vloeit voort uit begrippen als 'vervreemding'. Veel kunstvormen in deze tijd ontlene hun waarde aan het overbodig zijn. Dat ontken ik ten aanzien van popmuziek. Popmuziek ontleent juist zijn waarde aan het nadrukkelijk aanwezig zijn. Popmuziek is per definitie ook géén jeugdcultuur.

(J.M.)

ACHTEROM IS 'T KERMS

Zo zoon, zo vader

Op 4 december vindt in de aula een promotie plaats, die om verschillende redenen bijzonder te noemen is. De promovendus is zeker niet van het type dat men doorgaans op de corona's van universiteiten met een medische fakulteit aantreft: netjes de school afgemaakt, goed gestudeerd, arts geworden, onderzoek gedaan en daarvan een keurig gepresenteerd verslag gemaakt. Vervolgens heeft de jonge doctor veel plezier van zijn titel. Nee, de promovendus van de vierde december heeft de eerbiedwaardige leeftijd van 70 jaar al bereikt en heeft helemaal niet het soort opleiding en carrière achter de rug dat linea recta naar de doctorstitel voert. De man is na de lagere school naar de ambachtsschool gegaan, instrumentenmaker geworden en heeft in zijn avonduren zoveel cursussen gevolgd, dat hij het tot leraar biologie wist te brengen dankzij een MO-B diploma. Dat betekende nog lang niet het einde van zijn studielust: in 1976 - hij was toen 65 jaar - legde hij met goed gevolg het doctoraal examen Biologie af aan de VU. En om zijn extra vrije tijd als gepensioneerde nuttig te besteden begon hij aan een proefschrift over de ontdekking van het prothrombine. Daartoe bestudeerde hij niet alleen de literatuur die tot de ontdekking van deze stof leidde, maar reconstrueerde hij ook in het laboratorium de experimenten die in die literatuur werden beschreven. Op die wijze kunnen de proeven van toen in moderne termen geïnterpreteerd worden. Dát en de beschrijving van de controverses rond het mechanisme van de bloedstolling leveren een interessant beeld op van het niveau waarop in de vorige eeuw de medische wetenschap werd bedreven en van de realiteit van de wetenschap in het algemeen.

De promovendus heeft ook ontdekt aan wie de ontdekking van de prothrombose moet worden toegeschreven. Dat is de Nederlandse hoogleraar C. Pekelharing, die in de overheersende Duitse literatuur in de loop der tijden is weggemoffeld. Om het proefschrift nog interessanter te maken heeft de promovendus er een facsimile-herdruk aan toegevoegd van een proefschrift uit 1820, waarin alle literatuur over het besproken onderwerp van vóór 1820 staat opgesomd. Iedere hoogleraar in de Biochemie zou zijn vingers aflikken als hij een promovendus met zo'n proefschrift on-

der zijn hoede kan nemen. Onze promovendus heeft in Maastricht een promotor bij de hand gehad waar hij absoluut niet om heen kon: zoon Coen, op wie hij zoveel enthousiasme voor de biologie heeft weten over te dragen, dat die het inmiddels al lang tot hoogleraar in de Biochemie heeft weten te brengen. Dus op 4 december ontvangt vader Hemker de doctorsbul uit handen van zoon Hemker, die zich hoogst waarschijnlijk enkele weken later rector magnificus van de Rijksuniversiteit Limburg zal mogen noemen.

Geen woning, geen Circumflex

De studentenvereniging Circumflex verkeert in grote nood. Op 1 december moet de huidige behuizing aan de Grote Gracht 90 leeg worden opgeleverd aan de eigenaar, de Rijkspedagogische Akademie. Vervangende ruimte is nog steeds niet gevonden en als die er ook niet spoedig komt, dan doet het bestuur de vereniging op, verzekert voorzitter Paul Brouwers.

De grootste studentenvereniging van Maastricht (300 leden uit WO en HBO, maar zonder huisvestingsproblemen hadden we aan de 700 à 800 leden gezeten, zegt Paul) is al drie jaar aan het zoeken naar een betere huisvesting dan Grote Gracht 90 biedt. Ondanks verwoede pogingen is dat nog niet gelukt. Volgens Paul Brouwers is dat vooral te wijten aan het gebrek aan medewerking van de gemeente Maastricht. Er is diverse malen overleg geweest met de gemeente maar meer dan begrip voor de problemen leverde dat niet op.

Het bestuur heeft nu voor de laatste keer een beroep gedaan op het College van B & W in een brief die niet altijd even vriendelijk klinkt: *'Het is de mening van het bestuur dat het mede door Uw opstelling zover is moeten komen dat we nu geen kant meer op kunnen'*. Men suggereert B&W de ruimte van 'Ut Stempelke' aan de St. Pietersstraat aan Circumflex ter beschikking te stellen, als die op 1 januari vrij komt. De huur van 900 gulden per maand zou de gemeente bij wijze van subsidie kunnen betalen, totdat de exploitatie subsidie overbodig maakt.

Op de vraag waarom Koko vrij gemakkelijk aan ruimte komt en Circumflex helemaal niet antwoordt Brouwers: *'Brouwers weten dat Koko op de universiteit kan terugvallen. Wij krijgen daarvan maar een subsidietje van 8000 gulden'*.

Lang haar taboe

Wie weet nog wie Rinus Wehrman is? O ja, die dienstplichtige militair die weigerde zijn haar te laten knippen, was dat niet 'n jaar of tien geleden? Goed, het leger is een behoudende instelling en de minister moest met zachte drang uit het parlement verklaren dat iedereen zijn haar mag dragen zoals hij dat zelf wil.

Een soortgelijke verklaring is nu ook gevraagd aan ettelijke bestuurlijke instanties van de universiteit naar aanleiding van een incident in het ziekenhuis Annadal. Student Cor Geurts, principieel lang haar-drager werd op 9 oktober ontboden bij voorzitter de Haan van de Capgroep Gynaecologie-Obstetrie, toen hij in het kader van zijn studie een echoscopie wilde bijwonen. De Haan deelde Geurts mee dat deze niet zou worden toegelaten, omdat de patiënte wel eens bezwaar zou kunnen hebben tegen de aanwezigheid van iemand met zo'n haardracht. De Haan kondigde aan dat hij het fakulteitsbestuur persoonlijk op de hoogte zou stellen.

Cor Geurts heeft in zijn brief aan o.a. de universiteitsraad en de fakulteitsraad op het incident gewezen en gevraagd wat zij denken op deze inbreuk op zijn persoonlijke vrijheid. Tot nu toe heeft hij geen reaktie ontvangen.